

կը զգար նոյնիսկ իր տանը մէջ, երբ իրեն հարցնէին թէ ո՞վ էր իր մայրը, «Երկիրը», կը պատասխանէր, իսկ թէ ո՞վ իր հայրը, «Երկիրքը», կ'ըսէր, և մարդիկ կը զարմանային իր այս խօսքերուն համար:

«Երիտասարդութեան, առանձինն կը շրջէր նազարէթի բլուրներուն և դաշտերուն մէջ, օրրելով և մեծցնելով իր գեղեցիկ երազները: Իրիկուններուն երբ տուն կը վերադառնար, քաղաքին բոլոր պարմանուէրները իրեն կը նայէին հիացումով ու դարմանքով, ամշնալու չափ իր գեղեցիկութենէն: Ես ուրախ էի և հպարտ իրմով, և իմ այս ուրախութիւնը իր կատարելութեան հասաւ երէկ, երբ Ան Զուրը գինիի վերածեց և ուրախացաւ նորանկերները»:

Երբ մօտեցան նազարէթի, որ աղուոր բլուրներու գիրկը նստած կը ժպտէր, Ստարականը դարձաւ աշակերտներուն և ըսաւ. «Ձեզ ուզե՞ր հիւր մնալ երբեմնի քաղաքիս, որ օտարական կը նկատէ զիս մանկութենէս ի վեր: Ես աքսորական մըն եմ այս աշխարհի մէջ, և չունիմ քար մը որուն վրայ կարենամ գլուխս հանգչեցնել և տուն մը սփական՝ ուր փռուի անկողինս: Ծամբան է իմ միակ սփականանութիւնս որ զիս կը տանի թիւով աշխարհի քիչ իմ բարեկամներուն հետ նոր բարեկամութիւններու»:

Ստարականը անցաւ նազարէթէն, բայց չուզեց հոն մնալ: Երբ մօտեցան Երուսաղէմի, Բեթանիոյ բարձունքէն նայեցաւ քաղաքին և ախօրէն ժպտեցաւ: Յետոյ բարձր ձայնով, կարծես ինքզինքին հետ խօսելով, ըսաւ. «Թռչունները ուրախ են, երբ իրենց թևերուն տակ սնին իրենց ձաղերը. ևս չունիմ այդ ուրախութիւնը տակաւին: Մօտ է դիշերուն ստրսափը, սակայն Երուսաղէմը չ'ուզե՞ր զիս հասկնալ: Գիտեմ թէ իմ մահուանս դաւը կը նիւթուի իր պարիսպներու ետին, բայց իմ մահովս միայն պիտի յաւերժանայ ան աշխարհի միւս քաղաքներուն մէջ:

«Երբ արշալոյսը բացուի, արեւը պիտի պսակէ զիս և ես վերստին պիտի դիմաւորեմ կեանքը որ պիտի ըլլայ երկար և աշխարհ պիտի չտեսնէ անոր վերջալոյսը:

ԿՐԾՆԵԿԱՆ

ԴԺԳՈՇՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՐՏՈՒՆՋ

Շատ են մեր կեանքին մէջ պահեր՝ ուր պարագաներու ծախարդ բերումով ու Տիրուջ ամբառ գումն ու սէրը անտեսելով կը դըժգոհինք կեանքէն ու կը արանջանք մեր բախտին ու Աստուծոյ գէմ:

Ու շատ են նաեւ անհասանք՝ որոնք կեանքի տրտում կրելովներուն զիմաց, զժողովրդիս ծախարդ վիճակի մը մէջ, մեղադրել կը փորձեն մեր նախածնողքը՝ որոնք անհասանք գոհուելով Տիրուջ պատուէրին գէմ, սկզբնական մեղքը դարձեցին, որուն հետեանքով մարդուն ճակատագիրը յեղաշրջակեցաւ ու իրեն բաժին ինկան այն բոլոր ցուեքն ու գոհնութիւնները՝ որոնք

երկրի ծախարդ պիտի յաղենայ իմ արիւնովս, որուն կաթիլներէն սակայն պիտի ընձիւղին սիրմիւրը Աստուծոյ արքայութեան մեծ անտառին:

«Հրէաստանը թաղուոր կ'ուզէ, Հռոմի լիզէսներուն դէմ քայլելու համար: Ես չեմ այդ թաղուորը, Սիրոնի սակեպտակը իմ ճակատիս համար շինուած չէ, և Սահմանի մատանին պզտիկ կուզայ իմ մատներուն: Իմ ձեռքերս կը մերժեն սուր և մական, սակայն իմ խօսքերս ուժէն պիտի փշրուին Հռոմի բոլոր զօրութիւնները: Իմ խօսքերս անտեսանելի բանակներ և զրահակառքեր պիտի ըլլան, և առանց սուրի ու նիզակի պիտի խորտակեմ Երուսաղէմի քահանաները և Հռոմի կայսրերը:

«Ես չեմ եկած նստելու գահին վրայ ուր սարսակները կը բազմին, իշխելու իրենց նմաններուն: Բայց ես պիտի ըլլամ փաթարիկը սիրտերուն, ընկելու համար զանոնք զինուորներ իմ թաղաւորութեան»:

Ստարականը խօսեցաւ այս բոլորը տակաւին Երուսաղէմ չմտած:

Ե.

(Շարունակելի՝ 3)

մարդը կը մղեն յաճախ դժգոհութեան ու արտառնջի:

Նոյն կերպով կը մտածենք նաեւ ընդհանրապէս երբ կը պրպտենք էջերը ժողովուրդներու պատմութեան, և կը հանդիպինք անհատներու՝ որոնց սխալ մէկ գործը կամ կեցուածքը խնդրոյ մը նկատմամբ՝ դուռ բացած է անուր դժբախտութիւններու, և կամ իր յոսի ազդեցութիւնը ունեցած է քաղաքակրթութեան պատմութեան վրայ, ու խոչընդոտ մը դարձած է մարդերու երջանկացման: Ու կը մեղադրենք այդպիսիները՝ որոնք չեն կրցած խոհեմաբար ու զգուշաւոր կերպով շարժիլ, և կամ չեն տառջնորդուած Ստաւոյ շնորհով: Ու մեր մեղադրանքը աւելի դժուար կ'ըլլայ երբ այդ անձերը իրենց դաւադրական ու ազդուրաց արարքներով պատճառ դարձած են արեւնահեղութիւններու, ինչպէս է, օրինակի համար, մեր պատմութեան մէջ, Վասակի պարագան:

Իսկ հակառակ պարագաներուն, երբ խօսք կ'ըլլայ, զորօրինակ, մեր ազգային և կամ ընդհանուր պատմութեան, հերոսներու, սուրբերու կամ առաքինիանէր անձերու կեանքին մասին, ու անոնց անուններուն շուրջ գոյասանք ու ներքող կը հիւսուի, շատ յաճախ, մեղմէ շատեր քաջարար ու համարձակօրէն կը յայտնեն թէ իրենք ևս նոյն կորովի ու արիական կեցուածքն ու հաւաքը պիտի յայտնաբերէին, եթէ նմանօրինակ դէպքի մը առջև գտնուէին: Այս հաստատումով սակայն մեծամիտ ու պոռոտախօս մարդեր ինքզինքնին խաբելէ դատ, կը ջանան խաբել ո՛չ միայն իրենց շուրջիները, այլև զԱստուած: Բայց մեր Տէրը չի խաբուիր, վստահի Ան զիտէ մեր մտքին ու հոգիին բոլոր թաքուն խորհուրդներն ու քաղձանքները, ու զիտէ քննել ամեր սրտերն ու երիկամունքները:

Առաջով միայն իրենք գիրենք հաւատքի ու սրբութեան ակնոյնան ներկայացնող անհատներ ինչքան շուտ պիտի ընկրկէին ու յուսախաբութեան մատնուէին՝ եթէ դէպքերու անակնկալ դարձուածքով նոյն պարագաները ներկայանային իրենց առջև:

Վստիկի, այդպիսի յոխորտ ու սնապարծ անհատներ շատ յաճախ քաջ գիտեն թէ պարագաները՝ որոնց կ'անարկեն և ուր

անոնք կը հաւատարացնեն թէ պիտի երեւէին իրեն հաւատքի ու սիրոյ արպարներ, ապաշտէացած պարագաներ են՝ և ուստի, որեւէ հաւանականութիւն չկայ որ անոնց առջև դանուին իրենց կեանքի ընթացքին: Բրիտանոնէութեան առաջին դարերուն քրիստոնեաներու դէմ ի գործ դրուած անուր հալածանքները, զորօրինակ, և Վարդանանց պարագան: Մեղմէ քանին կ'ըլլա՝ կը հաւատարացնեն թէ իրենք ևս մէյ մէկ Քաջն Վարդաններ ևղած պիտի ըլլային, եթէ ապրած ըլլային այդ օրերուն, և կամ պիտի ըլլան, եթէ նոյն պարագաներու մէջ գտնուէին: Բայց ո՞վ չի գիտեր թէ անգունդ կայ խօսքին և գործին միջև:

Սակայն Աստուած զիտէ թէ նման երկու հակադիր պարագաներուն որքան ուղիղ պիտի ըլլար մեր կեցուածքը և մեր ընթացքը որքան համաձայն պիտի ըլլար մեր խօսքերուն ու գաղափարներուն:

Դժգոհութիւնը ընդհանուր երեսով է մարդկային ընկերութեան մէջ: Դժգոհ է ուսուցիչը իր աշակերտէն և աշակերտը իր ուսուցչէն, անօրէնը իր գործաւորէն և գործաւորը իր անօրէնէն, ծնողքը իր դուստկերէն և զաւակները իրենց ծնողքէն, այրը իր կնոջմէն և կինը իր ամուսինէն: Դժգոհ ենք ժամանակէն, անոր արագ կամ դանդաղ զննացէն: Դժգոհ ենք բնութեան երեսովներէն: Մանուկ ենք՝ ու կ'ուզենք մեծնալ, չափահաս կ'ըլլանք՝ ու կ'ըզանք մանկանալ, ձեր կ'ըլլանք՝ ու կը տենչանք երիտասարդանալ: Զմեռ կու գայ՝ ու կը գանգատինք ցուրտէն ու անձրեւէն, ամառը կը հասնի՝ ու կը դժգոհինք տաքէն ու քրտինքէն: Յերեկ ատեն գիշերուան հանգիստը կը փնտսենք, իսկ գիշերը՝ ցերեկուան հաճոյքները: Կը գանգատինք բնութենէն, երբ ան չէ պարգեւած մեզ զբաւիշ կերպարանք, բարձր հասակ կամ ուժեղ մարմին: Կը տրտնջանք դէպքերուն մէջ կամքին համաձայն չընթանալէն ու կը դժգոհինք մինչև իսկ մեր բարեկամին կամ դրացիին ունեցած յաջողութիւնէն: Բանուորը դժգոհ է իրեն պարտադրուած կեանքի համեստ պայմաններէն, իշխանաւորը՝ իր զիրքին ու պաշտօնին պահանջած սեղմութիւնէն ու պատասխանատուութիւններէն: Աղքատ ենք՝ ու կը դժգոհինք գոհացում չկարենալ

ապրուհ համար մեր անմիջական կարիքնե-
րուն։ Կը հարստանանք, բայց կրկին դժգոհ
ենք ու կ'ուզենք ունենալ աւելի։ Կ'ուենե-
նանք այդ աւելին (որ սակայն բնաւ վերջ
չ'ունենար, վասնզի թիւը վերջ չունի)։ և
սակայն, նուազելու փոխարէն, մեր նիւ-
թականին ածման գուգահեռ կ'աւելնայ նաեւ
մեր դժգոհութիւնը։

Ոմանք սակայն կ'ուզեն գոհունակու-
թեան զգացումին վերադրել միատեղան դեր
մը միայն, մարդերուն յառաջդիմելու, իւ-
րենց կարողութիւնները զարգացնելու ու
կատարելագործելու եռանդը ջլատող ու
անդամաւորածող, ու զանոնք մեղկութեան
առաջնորդող։ Զանոնք քիչով բաւարարե-
լով, մեծ իրազօրծումներու անատակ դար-
ձնող, իրենց հոգեկան թախքները սահմա-
նափակող ու մինչեւ իսկ կասեցնող, ու ա-
նոնց ընդունակութիւնները բթացնող ու
ամլացնող։ Գոհունակ սրտի տէր մարդը
սակայն, եթէ ունի իր քանականութեան
մէջ չիթ մը Աւետարանի լոյսէն, կրնայ
շատ դիւրաւ հաշտեցնել իրարու հետ այս
երկու տարրեր, ու առաջին ականարկով հա-
կամբար թուող զգացումները իրմէ ներս,
միշտ զոհ ըլլալով իր ունեցածէն, բայց
միշտ հետամուտ՝ այդ ունեցածը բազմա-
պատկելու։ Իրմէ դատ նաեւ իր նմաններու
բարեւոյն համար։ Սակայն պէտք է մտա-
նայ թէ մեզի տրուած քանքարները ար-
դիւնաւորելու ու բազմապատկելու կերպերը
մէկէ աւելի են, և թէ անոնցմէ ուղղա-
գոյնն ու ապոհովագոյնը զանոնք Տալի իսկ
է, արամադրելը այլոց բարբորութեան։
Եկեանքէն ինծի խնչ մնաց. ինչ որ տուի
ուրիշին՝ տարօրինակ, այն միայն, կ'ըսէ
մեր մեծ բանաստեղծը ա'յնքան իրաւամբ։
Մինչ Քրիստոս իր մեծագոյն այլ պարզա-
գոյն պատգամներէն մէկը տուած եղաւ
աշխարհին երբ ըսաւ. «եթէ ոչ հաւն ցո-
րենայ անկեալ յերկիր մեռանիցի» ինքն
միայն կայ, ապա եթէ մեռանիցի՝ բազում
արդիւնս առնէ։ Յորեւի հատիկը ուրիշ
հատիկներու ծնունդ տալու համար անհրա-
ժեշտ է որ թաղուի հողին ծոցը. նոյնպէս
այլ մեր ունեցած քանքարները բազմաա-
լու համար պէտք է որ մեռնին մեզի հա-
մար, ծլիւն համար բերրապատիկ, տալու
համար պտուղ զնոյ միայն երեսուն, ընդ
միայ վաթսուն և ընդ միայ հաքուր»։

Դժգոհութիւնն ու արտառնալիքը քրիստոնե-
այի մը կեանքին յատուկ երեսիքներ չեն։
Ընթացիկ քրիստոնեայն պէտք է ինչպէս
երկրիւն ու կանկաճը՝ աշխպէս ալ դժգո-
հութիւնն ու արտառնալիքը ի սպաս վանէ իր
սրտէն։ Եւ զոհադարձ քղճեանէ բոլորով
սրտիւն և Գոհութիւն և փոքարանութիւն
մատուցանեմք Քեզ, Տէր Աստուած մերո, կը
ձայնէ սարկուազը Ս. Պատարագի ըն-
թացքին։ Իսկ մոզոյրդական առածը կ'ըսէ.
«Բեղմէ վարին նայէ՛, զոհ նշխար»։

Եւ իսկպէս զոհ և շնորհակալ պէտք է
ըլլալ Աստուծմէ ամէն ժամանակ ու ամէն
պարագայի ներքեւ, վասնզի Ան իր շնորհ-
ներն ու երկնածիք պարգեւները ձրթօրէն
կը քաշի մեզի, ու եթէ դժուարութիւն-
ներ ու դառնութիւններ կը շարունակեն
մեզի բաժին մնալ կեանքի մէջ, այդ չի
նշանակեր թէ անոնց հեղինակը Աստուած
է, որովհետեւ անոյն աղբիւրէն չի կրնար
թէ՛ անոյն և թէ՛ աղի ջուր բղխիլ։

Չարիքին հեղինակը Աստուած չէ և չի
կրնար ըլլալ երբեք, քանի որ Դերագոյն
Բարին է Ան։ Աւետարանին առաւել, ուր
ցարենին քուած առնեմ որովհետեւ կու
զայ անոր մէջ, և արտին Տիրոջ (որ մեր
Տէրը կը խորհրդանշէ) պատասխանը թէ
«այր թշնամի արար զայն» բացայայտօրէն
կ'ապացուցանեն թէ Տիրոջ թշնամին, այ-
սինքն Սատանան է որ կը սերմանէ ամէն
չարիք՝ որուն կարելի է հանդիպիլ մարդ-
կային կեանքի մէջ։

Մեր կեանքին մէջ դժբախտութիւնները
շատ անգամ հետեանքն են մեր և մեր
նմաններուն չար ու սխալ արարքներուն,
անխոհմտութեան ու անզգուշութեան, և
վերջապէս, ապրելու քնականոն պայման-
ներու անտեսումին։ Օրինակի համար, երբ
խնամք չենք տանիր մեր մարմինն կամ կը
զրկենք զայն անհրաժեշտ օդէ ու սնունդէ,
քնական է որ հիւանդանալու դժբախտու-
քնական է որ հիւանդալինք։ Երբ մեր մեղի ու ան-
թեան հանդիպինք, Երբ մեր մեղի ու ան-
փոյթ ընթացքով թոյլ տանք որ Զարը իր
բոյնը հաստատէ մեր ներսիցին, կամ անկէ
ետք իսկ խուսափինք պայքարելէ անոր
աւերիչ զօրութիւններուն դէմ, քնական է
որ դառնանք անոր ստրուկն ու զերին, ու
մեր կիրքերն ու մոլութիւնները ըստ կամ
վարեն մեր կենցաղը։ Երբ մեր անհաճոյ

ու անխափանկատ վարուելակերպով վրէժառուցած ենք մեր շուրջիները, բնական է որ անոնք սրագլիվ լարեն մեզի համար, կամ նշտակ ըլլանք անոնց ատելութեան ու քաժահրանքին: Վերջապէս, երբ մեր ձեռքը անցած նիւթական գումարները մտնում ենք շաշորէն ու անխորհուրդ կերպով, բնական է որ չքաւորութեան դառնութիւնները ծաշակենք: Աւայդպիսի պարագաներուն ելլել ու մեր բախտէն դժգոհիլ, ու աւելին, Աստուծոյ գէժ տրտնջալ ու բազարի ձայն բարձրացնել՝ հաւատար է ծանծաղամտութեան, չըսելու համար անմտութեան:

Բնական է որ մարդ տենչայ միշտ երջանիկ ապրիլ: Փայլուն ապագայի մը խրախուսիչ ու ափնքնող հեռանկարը իրենց մտքերուն՝ մարդիկ յաճախ գոհած են ամէն ինչ ու դիմած օրինաւոր ու ապօրինի բոլոր միջոցներով՝ երջանկութեան հասնելու համար: Աստուծոյ կամքն է արդէն որ մարդը երջանիկ ըլլայ: Եւ սակայն պէտք է ընդունիլ որ ապօրինի ու անուղիղ միջոցներով՝ ձեռք բերուած երջանկութիւնը ո՛չ միայն չի կրնար ըլլալ ամուր ու տեւական, այլև լիովին չի գոհացներ մեր սիրան ու հոգին:

Ահագէ՛ շատեր իրենց երջանկութիւնը կը կապեն այս աշխարհի անցաւոր երեւոյթներուն ու արժէքներուն, գրաւի ու գիրքի: Սակայն անգամ մը որ տիրացած են որոշ հարստութեան կամ բարձր դիրքի ու պաշտօնի, հղած են աւելի փառասէր, ազան ու ընչաքաղց, ցանկալով աւելի ու աւելի բարձր դիրքերու ու առաւել նիւթական հարստութեան: Աւայդ պատճառաւ, նման տակի գորտին, բազմապատկած են իրենց ճիւղերը, խարդախութիւնն ու կեղծաւորութիւնը իրենց միջոցներ ընտրած են, ու երջանկութեան ետեւն իրենց հետապառ վազքին մէջ ընդունելով կրօն ու սրբութիւն, մոռցած զԱստուծոյ ու հոգեւոր արժէքներ, վրայ տուած են նաև յաճախ իրենց նիւթական ու ֆիզիքական ուժերը, և ունեցած են թշուառ ու անփառունակ վախճան մը:

Իրական երջանկութիւնը սակայն չի կաշանար բարձր դիրքերու, և կամ նիւթական հարստութեան ու պերճ վայելքներու մէջ:

Երջանիկ անհատի մը որոնումին ի խնդիր ճամբայ ելած հէքեաթին թաղաւորի ծառայի պարագան խօսուն ապացոյց մըն է աւայդ: Երկարատև փնտտութիւնէ ետք միայն ան գտաւ երջանիկ անհատ մը՝ որ սակայն... չապիկ մը խոկ չունէր: Բայց գոհ էր իր վիճակէն, վասնզի արդար աշխատանքով ճարած էր իր օրագահիկը ու գործէ վերադարձին՝ պատահութիւնը կ'ուշեհար վայելիլու իր օրուայ յազնութեան պտուղը: Աւ ի՞նչ բան աւելի երջանկաբեր է մարդու համար, որքան աշխատանքին առթած վայելքը ու իր պարտքը լիովին կատարած ըլլալու գոհունակութիւնը:

Ճշմարիտ քրիստոնեան միշտ գոհ է իր վիճակէն ու զեղուն՝ ներքին, հոգեկան երանութեամբ: Աշխարհի վրէժներն ու փորձութիւնները չեն կրնար ընկճել Աստուծոյ շնորհներով սպառազէն իր հոգին, որ կը բոցավառի Տիրոջ սէրը և որուն յոյսէն կը հալածուի օմեղաց և անդիտութեան խաւարը: Այդպիսին հոգեկան արիւթեամբ օժտուած, կը յաջողի անտրտունջ առկա կեանքէն իրեն բաժին ինկած բոլոր դառնութիւններուն ու խոցերուն: Աւ աւելին: Ան կը յաջողի պայքարիլ Չարին գորութիւններուն դէմ ու յաղթանակը տանիլ անոնց վրայ՝ փոխանակ ընկճուելու անոնցմէ ու ենթարկուելու անոնց քմայքներուն: Վասնզի այն վայրկեանէն երբ կը դադրինք Գերագոյն Բարին կամքին համաձայն ապրելէ, Չարը ինքնաբերաբար կը տիրապետէ մեր սրտերուն մէջ, որուն հետեւանքով մենք կ'ըլլանք կեանքէն յուսահատած ու դժգոհ, և Աստուծոյ դէմ արքայութեան անհատներ:

ԳԷՈՐԳ Ս. ՃԻՆԼԻՎԻԶԱՆ

